

ขุนสังขาร

ออกฯ:ยุ่งยากไวกี่เขียนเรื่องนี้ เพราะองค์ความรู้ยังไม่ลงตัว เดิมเคยมีอยู่ แต่เลื่อนจางไปจากสังคม กลับไปพินพิือกที่ พบว่าบางที่แทนที่จะพลิกกลับแพบ กลับกลายเป็นการสร้างวาทกรรมใหม่ขึ้นมา แล้วจับยึดเข้าไปในตำแหน่งเดิม บางที่ก็ลงตัว บางที่ก็ไม่ลงตัว

อย่าว่าแต่ความรู้ทั้งชุดเลย แม้แต่อักษรหรือเครื่องหมายที่ใช้ถ่ายทอดความคิดก็ยังเคียงกันอยู่ อย่างคำว่าขุนสังขารที่ยกมาเป็นหัวข้อที่จะเขียนถึงนี้ ชาวบ้านน่าจะเขียนเป็นขุนสังขาร ท่านผู้รู้บอกว่าต้องเขียนเป็นขุนสังกรานต์ เคียงกันอยู่ระหว่างสังกรานต์กับสังขาร

สังกรานต์อาจถูกต้องในแง่ประวัติศาสตร์ความคิด แต่สังขารดูเข้าท่ากว่าในแง่การสร้างองค์ความรู้ เรียกให้เท่แบบพวกชอบคำหรืออาจใช้คำว่าเป็นการสร้างนวัตกรรมทางความคิดขึ้นมา พุดแล้วคงงง พุดให้ง่ายขึ้นอีกขั้นก็คือนักวิชาการท่านต้องการรักษาความถูกต้องทางวิชาอักษรศาสตร์ล้านนา ท่านคำนี้มาจากสังกรานตะในภาษาสันสกฤต แปลว่าการก้าวเข้าสู่หรือการย่างไปสู่ แต่ชาวบ้านว่าไม่รู้ละ สังกรานตะสังกรานตะอะ ไม่อยากใส่แว่นหนาตะอะแบบนักวิชาการ ชาวบ้านว่าเคยเรียกว่าสังขานกันมาแต่เช่นพ่อเช่นแม่ เช่นปู่ย่าตาทวดชวดเขียดโน้นแล้ว ออกเสียงกันว่าสังขานทั้งบ้านทั้งเมือง ไม่มีใครออกเสียงว่าสังกรานต์กันเลย แม้แต่นักวิชาการเองก็ออกเสียงว่าสังขาน แล้วทำไมต้องเขียนสังกรานต์ นักวิชาการว่าเขียนว่าสังกรานต์ แต่อ่านว่าสังขาน ชาวบ้านว่าโอ๊ยปวดหัว เขียนสังกรานต์แต่มาบังคับขึ้นใจให้อ่านว่าสังขาน ไม่ยุ่งด้วยแล้วนักวิชาการ ไปแห่ขุนสังขารกันดีกว่า

บทความนี้ใช้คำว่าขุนสังขาร ไม่ได้ต่อต้านนักวิชาการ แต่ออกจะเห็นด้วยกับชาวบ้านเพราะทั้งในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาของชาวบ้าน พุดไปก็จะยาว กลายเป็นบทความทางวิชาการที่ต้องหน้านิ้วคิ้วฆวดในการรับสาร คืออย่างนี้ กลุ่มเสียงว่าสังขานนั้นชาวบ้านจับไปผูกกับสังขารหรือสังขารา อย่างในคำว่า อนิจจา วัตต สังขารา ที่พระท่านสอน ชาวบ้านก็เลยประเมินประมวลความคิดเรื่องสังขารากับสังกรานตะเข้าด้วยกันแล้วหลอมหล้อออกมาเป็นเรื่องของขุนสังขาร หรือเจ้าแห่งความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ได้แก่พระอาทิตย์

พระอาทิตย์เป็นเจ้าเป็นใหญ่แก่วันเดือนปี พุดง่าย ๆ ว่าเป็นผู้กำหนดเวลา เวลาเป็นเจ้าเป็นใหญ่
แก่สังขารทั้งหลาย เวลาเปลี่ยนไป สังขารก็เปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นพอถึงปีใหม่ชาวบ้านจึงมีวันสังขารล่อง
ไม่มีวันสังขารนวลล่อง แล้วเขาก็จำลองขุนสังขารเป็นตัวเป็นคนขึ้นมาว่าเป็นเทวดาผู้ชาย ปีนี้ขี้ควาย
ปีหน้าขี้อะไรไม่รู้ คงไม่ใช่เบนซ์รุ่นล่าสุด

ขุนสังขารในรูปถ่ายมาจากงานสืบสานล้านนา ประเพณีปีใหม่เมืองที่โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญา
ล้านนา เชียงใหม่จัดขึ้น น่าจะเป็นการแห่ขุนสังขารครั้งแรกในรอบห้าสิบปีของเชียงใหม่ อย่างที่ว่ามา
แต่ต้นนั้นแหละ องค์ความรู้มันหายไปจากสังคมอย่างน้อยก็ห้าสิบปีมาแล้ว คนทรงจำความรู้หดหาย
บันทึกที่กล่าวถึงไม่รู้ว่ามีหรือไม่ แต่คนแก่คนเฒ่าที่บ้านแม่ฮึด อำเภอเชียงดาว กล่าวว่าแต่เดิมก็มีการ
แห่ขุนสังขาร แต่จำรายละเอียดอะไรไม่ได้แล้ว

แห่ขุนสังขาร แห่ทำไม แห่เพื่อบอกว่าสังขารล่องไปแล้วอีกปี เราทำดีทำชั่วอะไรบ้างในรอบปีที่ผ่านมา
ถึงเวลาที่ต้องสำรวจตรวจตราตัวเองแล้ว อันไหนที่ไม่ดีให้เลิก เช่นเลือกตั้งแบบเอาเปรียบเพื่อน เป็นต้น

พบร่องรอยการแห่ขุนสังขารในเอกสารอยู่บ้าง เช่นในหนังสือคำวกลอนขอเชียงดุง ที่อาจารย์
อนาโศล โรเจอร์ เบิลติเยร์ ท่านพิมพ์ออกมาเมื่อปี พ.ศ. 2537 มีข้อความตอนหนึ่งว่า

เดือนวิสาข	สิบสี่ค่ำนั้น	วันแควนต๋อยต๋อง	กลองไชย
สิบห้าค่ำนั้น	เดือนเพ็งผิวใส	มีการส่งไป	ล่องกับฝ้ายหน้า
ยังขุนสังขานต์	มือกำดาบกล้า	กับทิ้งมาลา	ยกย้าย
จักมีแห่แหน	มัดคาเขตค้าย	ตราบแหวนแม่กว้าง	ชินคำ

ทั้งหมดนี้สะกดการันต์ทัศนภาพตามท่านทุกประการจะ ไม่เปิดประเด็นเรื่องขุนสังขานต์นะ จะรีบ
รวบรัดปิดประเด็นตรงนี้เลย ต้องรีบไปประชุมลับต่อ เลือกตั้งใหม่เราจะเอาเปรียบพวกโน้นได้ยังไง

